

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cap. XV. De receptione, & retentione Bullæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

Metaphysicè loquor) non est bene. Nam etiam Metaphysicè, loquendo, anima, nec est, nec dici potest completè, & absolute persona (quamvis sua partiali substantia non careat) sed incompletè solum.

14. Dubitari Quintò potest de pauperibus. Respond. De his dixi satis *supra* c. 3. §. 7. n. 12.

15. Dubitari Sextò potest de privilegiis quibusdam introductis ex legitima consuetudine, an scilicet illa per Bullam suspendantur.

Respondeo. Si sunt contraria bullæ, (de quibus hic sermo esse debet) ita ut ejus expeditionem impediunt, suspenduntur ex Bardi *part. 3. tract. 1. cap. 2. sect. 1.* qui in secunda editione mihi videtur aliquantulum obscure loqui; Andreas autem Mendo *ibid. in vindicatione*, n. 17. ab eodem Bardi citatus absolute docet, non suspendi. Idemque tenet Gallegus, *class. dub. 175.* Ratio hujus sententiæ esse potest, quia introducta per consuetudinem non sunt immediate concessa à Papa, Bulla autem videtur solum suspendere, quæ immediate à Papa conceduntur.

§. II. *Quenam privilegia suspendantur, vel non suspendantur per bullam, quoad religiosos.*

1. IN prædicta clausula duodecim in fine, sic à prædicta suspensione excipiuntur Facultates Religiosorum Mendicantium, & consequenter religiosorum, etiam non Mendicantium, qui cum illis communicant in privilegiis, sic inquam, excipiuntur, *exceptis tamen concessis Ordinum Mendicantium Superioribus, quoad eorum Fratres.*

2. Nomine *Mendicantium* hic intellige primo quatuor Ordines, puta Carmelitarum, S. Augustini, S. Dominici seu Prædicatorum, S. Francisci, seu Minorum, qui Mendicantes dicuntur *cap. unic. de Relig. Domib. in 6.* Intelligit Secundo alios, qui à Summis Pontificibus Mendicantes dicti sunt in particularibus bullis, inter quos sunt Minimi, seu Fratres Sancti Francisci de Paula ex declaratione Pii V. & ex eodem est nostra Societas. Intelligit Tertiò illos omnes Religiosos, qui communicant in privilegiis Mendicantium, hæc enim exceptio, de qua loquimur, privilegium sine dubio est.

3. Nomine *Fratrum* intellige omnes personas religiosas, sive constitutas in sacris, sive non, sive clericos, sive conversos, seu Laicos, seu Moniales, sive novitios, novitiasque: ratio est, quia favor hic ex contextu bullæ conceditur religiosis, at hi omnes veniunt nomine religiosoform, & sic, utpote in re favorabili, etiam novitii. Non intelligo autem Tertiarios, & Tertiarias, qui non sunt Religiosi, Religiosam professionem emittentes. Ita Lud. à Cruce, de Bulla d. 2. c. 6. *dub. 4. V. Mal. tr. 27. class. 12. n. 12. & 13.* & alii.

4. Nomine *facultatum*, quæ excipiuntur à prædicta suspensione veniunt, non solum quæcunque alia privilegia, verum etiam indulgentiæ quæ dictis religiosis quatenus religiosi talium Ordinum sunt concessæ, hæc enim certè facultates, & gratiæ sunt. Ita Lud. à Cruce *l. c. dub. 1. n. 6. Trull. lib. 1. §. 9. dub. 3. n. 1.* cum aliis Adde, excipi omnia quæ suspendi à commissario possunt, at possunt etiam indulgentiæ prædictæ.

5. Dices verba bullæ excipientia religiosos diriguntur ad Superiores Ordinum Mendicantium, ergo dicendum est, illas solas facultates, & indulgentias excipi, quæ conceduntur Superioribus, licet pro subditis, non vero quæ ipsis subditis immediate conceduntur.

Respondeo. Ex intentione Pontificis volentis, esse religiones exceptas ab hac suspensione, manifestè apparet, excipi etiam, quæ immediate conceduntur religiosis, ratione tamen ipsius religionis, non vero quæ ratione ipsius personæ particularis. Ita Quintanadueñas in *append. ad Lubil. & indulg. regularibus concessa*, alios citans. Addit idem auctor, id declarasse, & concessisse Leonem

X. Minoribus, atque adeo omnibus communicantibus cum ipsis.

6. Ex his ergo collige. An secularis bulla carens possit absolvi ab illis religiosis, qui habent per sua privilegia facultatem absolvendi, &c. Nihil hic dicimus, an secularis possit acquirere indulgentias concessas Ecclesiis, seu Monasteriis, ea v. g. tali die visitando, &c. nam de his jam §. præc. n. 3. vidimus, illas acquirere sine bulla, seculares nequaquam posse loquimur ergo hic solum de prædicta facultate absolvendi.

Respond. Negant non pauci, ut Trull. *l. c. d. 1. n. 3. Rodr. in expl. bull. §. 12. n. 4. Gal. class. 12. d. 174.* non pauci autem concedunt ut Henr. *l. 6. c. 3. §. 4. & l. 7. c. 28. n. 7.* plures citans, Lud. à Cruce *l. c. dub. 2. n. 6. Sanch. in sum. l. 6. c. 54. n. 62.* Ego, licet negantes probabiliter loqui fatear, quia Pontifex excipit solum facultates, quoad Fratres: tamen concedentes loqui item probabiliter puto, quare sine bulla posse, circa seculares, à religiosis exerceri sua prædicta privilegia, tutum erit, id quod mutans sententiam alibi etiam docuit Rodriguez modo citatus in *addit. ad bull. ibid.*

7. Prædictorum doctorum suas quisque pro se rationes affert, illa mihi sufficiens videtur, quia Pontifex, ut supra vidimus, eas facultates à commissario suspendi concedit quæ sunt concessæ Ecclesiis, Monasteriis, Locis Piiis, Universitatibus, particularibus personis. At hæc facultates religiosorum sunt concessæ toti Ordini religioso. Nemo autem Ordinem v. g. S. Francisci, nominavit Ecclesiam, vel Monasterium, vel locum pium, vel Universitatem, vel singularem personam, sed Religionem, sed Ordinem, sed familiam religiosam, &c. Adde praxim timoratorum Religiosorum, qui suis prædictis privilegiis utuntur sine scrupulo, etiam in Ordine ad seculares non habentes Bullam. Quæ continuata praxis potuit certè legitimam consuetudinem introducere.

8. Post tempore interdicti sine bulla Regulares suis quibusdam privilegiis uti, quæ pro illo tempore habent, qualis est v. g. Pullatio Campanarum in aliquibus festivitatibus tempore interdicti occurrentibus, sequitur ex dictis, & confirmat sanè probabiliter Mendo, licet neget Bardi, id quod quia est raræ praxis, satis sit, hos Auctores indicasse.

CLAUSULA XIV.

Item mandatur à Summo Pontifice, ut Summarium Bullæ (sanè in vulgari sermone impressum, & sigillo Commissarii, vel ejus Delegati munitum) per omnes Christi Fideles ad prædictum bellum contribuentes; qui hujusmodi gratiarum participes esse voluerint, recipiantur, & retineantur.

CAPVT XV.

De Receptione, & Retentione Bullæ.

§. I. *Bulla, quæ recipienda, debet esse scripta, impressa, &c.*

1. Quamvis, ut privilegium habeat vim, non sit semper necessaria scriptura, nisi fortè in foro externo. Ita Sanch. *l. 8. matr. disp. 29. n. 20.* ut appareat, quatenam illud sit; tamen in hisce nostris bullæ privilegiis necessaria est receptio Bullæ scriptæ, & impressæ, ac sigillo, nominèque Commissarii, vel ejus delegati firmata. Ratio est manifestæ, quia sic expressè vult Pontifex, & clarè enuntiat commissarius Cruciatæ, dum in Summario vulgari, quod Fidelibus in Sicilia distribuitur, sic habet.

Dichiaro, che quelli, che la pigliaranno, habbino da ricevere, e conservarsi questo Summario, e Bulla, ch'è stampata.

R. 4. para.

para, sigillata, e firmata di nostro Nome, e sigillo, perche d'altra maniera no gaudagnano detta Bolla, ne le gratie di quella.

2. Rectè autem dicit (quelli, che la pigliaranno) sensus enim est (qui velint recipere) siquidem, nemo ad eam sumendam, obligatur, ut insinuat Sapch. lib. 2. Sum. c. 13. num. 14. sine, quando docet agrotum in periculo mortis constitutum non valentem adire Superiorem pro absolutione Reservatorum, non teneri bullam accipere, ut à Reservatis absolvatur, sed posse absolvi à simplici Sacerdote, quia non tenemur, inquit, inquirere modos extraordinarios, & privilegia, sed uti possumus modis ordinariis ab Ecclesia constitutis. Vide alium similem casum apud Trull. l. 1. §. 1. sub. 2. n. 2.

§. III. An requiretur, ut in Bulla inscribatur nomen ejus, qui illam accipit?

1. Querimus, an sit necesse conscribere ejusmodi nomen in ipsa bulla. Id enim, quamvis fieri diligenter soleat, disponaturque sic debere fieri commissarius, tamen scire omnino debemus, utrum id solum expediat, an ita sit opus, ut nulla acquirantur privilegia ab habente bullam, si in illa suum recipientis nomen non sit inscriptum.

2. Respondeo. Solum expedire, non autem esse obligationem, judicat Bardi p. 3. r. §. c. 2. à n. 3. & apud ipsum Ludovic. à Cruce, Rodrig. Hent. Villalobos, Trull. quibus adde Castrop. de Bull. p. 1. num. 7. verba Summarii, quod in nostro Regno Fidelibus distribuitur, hujusmodi, hac de re, sunt.

E porche Voi, Titio de Amatis, havete dato due Reali, &c. & havete ricevuta questa Bolla essendosi in essa scritto il vostro Nome, dichiariamo; che havete conseguito, e vi si concedono le dette Indulgenze, Gratie, &c.

3. Prædicti igitur doctores declarant illud (essendosi scritto il vostro nome) non, quasi dicat conditionem, sic (se est rescriptum tuum nomen, conceduntur tibi Bulla privilegia) sed solum demonstrat id, quod de facto est in hunc modum (Per hanc Bullam, in qua nomen tuum rescriptum est, tibi conceduntur privilegia) &c.

Ego cum Gall. claus. 1. d. 119. volo, ut inscribatur nomen, saltem, quo securius in re tanti momenti procedatur.

4. Fateor tamen, nomen posse à quocunque inscribi, nec esse necesse, ut id fiat à depositario bullarum, quia in Summario Vulgari prædicto, dicitur quidem, ut inscribatur nomen tibi (essendosi in essa scritto il vostro Nome) sed non præscribitur, à quonam scribi debeat.

5. Fateor item, nomen appellativum sufficere, ut (Dux talis, Princeps talis, &c.) modo sic, singularis, & determinata persona signetur.

§. III. Sufficitne Receptio sine Acceptatione, vel Acceptatio sine Receptione.

1. Profecto non sufficit: unde qui bullam sumit, seu recipit, debet simul illam acceptare: Privilegia enim personalia solum, iis favent, qui illa acceptant. Rursus qui illam acceptat, debet apud se illam actu & physice recipere, quia dicitur, ut modo vidisti, id mandat Pontifex. Quare nec sufficit receptio sine acceptatione, neque hæc sine illa.

2. Multo minus sufficit habere intentionem accipiendi: cujus rei sequens exemplum habet. Titius non multis abhinc annis accessit aliquanto tardius ad fores Ecclesiæ, ubi distributor bullarum sedebat, petiitque ab eo bullam, atque consuetam elemosynam largitus est, adque in libris suarum rationum notavit distributor, scripto item ibid. Titii nomine. Sed quia bullas omnes, quas domo in Ecclesiam secum attulerat, aliis fidelibus is distribuere, dixit Titio. Ita frui privilegii bulla, nam ego nunc determino pro te nam ex bullis, quas distribuere

das domi custodias, & illam tibi applices, tuque jam amodo est. Acceptavit Titius, suamque domum revalens, contulit lachryma die illo, qui dies erat ex debitis Quatuor cibis ad mensam adhibuit Titius, licetque veritas fide, quæ forte tunc intercessit?

3. Respondeo, nec legitime, nec licite. Ratio nimis est manifesta, quia nimis clare commissarius generalis, cujus est explicare, quæ pertinent ad bullam, voluit ad recipiendam bullam privilegia, ea physice, & materialiter quis habeat per alium, seu per bullarum distributionem, hoc enim significant illo duo bullæ verba signata (recipitur, & retineatur).

4. Confirmatur, quia ut habet Seb. Acoll. in expl. l. 9. l. 2. commissarius generalis in §. ult. introductionis ejus pro iis, qui de bulla Privilegii conciones apud populum habituri sunt, prohibet sub excommunicationis pena, ne suscipiens Bullam Cruciatam illam retineant apud Theaurarium, ne scilicet inde subreptam aliquæ fraudes. Hæc ille. Si ergo non est bulla relinquenda apud distributorum, seu Theaurarium, postquam illa actu recepta est, eritne relinquenda antea.

5. Rectè igitur Henriquez lib. 7. c. 10. n. 5. Sic notat Olim inquit, sufficiebat conscribi in libro Depositarii proprium nomen susceperunt Bullam, atque ita fructus qui Privilegiis Bullæ; nunc vero, ut Privilegiis qui fructus, satis non est intentio sumendi, & conscripsi, nisi Bulla recipiatur.

6. Porro hic, ubi versamur in Receptione & Acceptatione bullæ, aliquot se offeunt dubitationes explicandæ.

PRIMA DUBITATIO.

De receptione Bullæ pro existente in alio loco.

7. Si existas in eadem civitate, tu, & Amicus qui pro te bullam jam promulgatam accipias, illamque ad te ferat, vel te de acceptance moneat, tuque acceptus, sufficere ad acquirendas à te gratias bullæ, non est dubium, confirmatque ipsa praxis, qua servis, amicis, qui veniunt ad bullam recipiendam. Sed dubitatio est, quando tu, & amicus in diversa commorantur civitate, vel Regno. Et quidem res evenire his modis potest.

8. Primum, si existas tu, & amicus in eodem regno, ubi bulla promulgatur, sed in diversa civitate, si v. g. tu P. normi habitans actu accipias bullam pro amico v. g. Titio consistente Messanæ, quæ est Civitas ejusdem Siciliæ regni; atque ille à te admonitus de receptione, accipiet: gaudere poterit bulla Privilegiis?

Respondeo, gaudere posse. Hæc enim receptio non est actio, ut ita dicam, personalis, quæ scilicet debeat ab eadem persona fieri, quæ privilegium recipit: satis est enim fieri per suum amicum, tanquam per suum instrumentum, seu Procuratorem. Patet id in imperatoribus dispensationum, & similium, quæ mihi profunt, si fiant à meo Procuratore: dummodo cætera servent, quæ requiruntur. Requiritur autem in casu nostro, ut tu porrigas elemosynam loco amici, ut inscribatur ejusdem nomen, & ab eodem acceptetur; & denique ut bulla conservetur apud te nomine ejusdem amici, quam conservationem sufficere, mox dicemus §. 4. Atque ita fulsistent Suar. Henric. Villalob. Trull. allati, & approbati à Gall. claus. 1. d. 170.

9. Secundo modo prædictus casus accideret posset, si tu existas in uno regno, & amicus in alio, sed in utroque promulgetur bulla, ut, si tu existens hic in Sicilia, sumas bullam pro Caio v. g. existente in Hispania, proderitne Caio (postquam is acceptaverit, &c.) illa bulla, quam tu pro eo in Sicilia sumpstisti?

Respondeo. Mihi videtur profuturum, quia jam Caio existit in loco apto ad sumptionem bullæ: id quod solum requiritur

requirit Pontifex, dum dicit se dare Privilegia bullæ existens in Hispaniarum Regnis, & in Insulis Hispaniæ adjacentibus, &c. At Caius iam existit in Hispaniarum regnis, &c.

10. Tertius modus est, si tu existas in regno, ubi bulla promulgatur, amicus vero sumens bullam pro te existat in Regno, ubi non promulgatur bulla, tu v. g. existas in Sicilia, sumasque bullam pro Sempronio existente Neapoli.

Respondeo. Duobus modis figurari hic casus potest. Primò, si Sempronius sit Neapolitanus, & commoretur Neapoli, & nequaquam declinet in Siciliam, tu vero in Sicilia existens v. g. Panormi, sumas pro ipso bullam. Et in hoc casu certum apud omnes est, Sempronio non prodesse prædictam Bullam, quia Pontifex vult, ut solum existentibus, vel declinantibus in Regnum concedatur bulla. Secundo modo, si Sempronius sit Sculus, sit v. g. Panormitanus, & maneat Neapoli, nec personaliter declinet in Regnum ubi promulgatur bulla; tu vero bullam pro illo acceptante v. g. sumas, &c. & in hoc etiam casu mihi certum est (& tenet etiam Gal. *claus. 1. d. 6.* quicquid non nemo sentire posset in oppositum,) non prodesse ejusmodi bullam Sempronio. Ratio est, quia licet dictus Sempronius civiliter dicatur esse per suum Procuratorem Panormi, id tamen esse fictione juris, at Summus Pontifex ibi (*consistentibus, & declinantibus*) loquitur de vera, & physica consistentia, veraque declinatione, non vero de iuridica, & jure ficta.

Confirmatur, quia si id conceditur Sempronio Panormitano existenti Neapoli, non est ratio, cur non concedatur Sempronio Neapolitano *ibid.* id est Neapoli consistenti, uterque enim poterit esse civiliter in suo Procuratore Panormi, & tamen omnes, ut vidimus, negant de Sempronio Neapolitano: esse autem Panormitanum, vel Neapolitanum nihil confert ad hanc rem nostram, quando uterque est in regno, ubi nequaquam bulla promulgatur.

SECUNDA DUBITATIO.

De certitudine acceptionis bullæ.

11. Si meus pater v. g. soleat ipso die promulgationis bullæ singulis annis existens hic Panormi sumere pro me bullam, ego autem existam v. g. Syraculis, possumne uti bulla, antequam me ille de acceptione admoneat? Idem quero, si amico commiserim, ut acciperet pro me bullam & sciam, ipsum esse diligentissimum, & multoties pro me illam ipsa die promulgationis accepisse.

Respondeo. Quamvis supponeremus certitudinem moralem, quod pro te accepta rite fuerit bulla, satis esse ad illius privilegia consequenda, nihilominus dico, hic non adesse ejusmodi moralem certitudinem. In tantis enim periculis mortis, infirmitatis, oblivionis, absentiae à loco promulgationis, multitudinis negotiorum, quibus tuus pater, vel amicus subicitur ob humanam conditionem, non potes certo moraliter scire, acceptam ab illis fuisse bullam, cum hic præsertim agatur de re tanti momenti, quanta est absolutio à Reservatis, & si milibus, quæ certam requirunt potestatem, vel saltem verè probabilem, quæ probabilitas hic non adest, cum pericula prædicta rem faciant valde dubiam. Ita Gal. *claus. 14. dub. 180.* citans Vagam, & Rodrig. Etio Diana *part. 1. r. resol. 96.* Hentiq. & Villalobos citari à prædicto Gallego sentiant, tunc adeste certitudinem moralem, sed non sunt audiendi.

TERTIA DUBITATIO.

De duabus Bullis, quarum alteram tantum quis accipiet.

12. Ego pro amico bullam modo dicto accepi, eiusque nomen inscripsi, illamque de acceptione admonui,

sed ipse, quia invenitur iam bullam suscepisse, non accipiat. Possumne cum fructu vel ego, vel ille, alteri eam applicare, qui det mihi elemosynam, quam ego dedi, delectoque amici nomine huius nomen inscribere?

Respondeo. Villalobos mox citandus dicit, te posse, quia dum acceptatio facta non est, potest bulla applicari, servatis servandis, cui velis, tunc enim tu es veluti Distributor, seu Depositarius illius bullæ, dum alteri perfecte applicata non fuit; nam propterea tunc mutare nomen, nullam falsitatem continet, sed est corrigere clarum errorem, ita Villalobos apud Dianam *p. 1. r. 11. resol. 95.*

13. Ipse idem Diana, postquam prædictam doctrinam approbavit ex Villalobos, sic immediate addit. *Negandum est tamen, quod si Petrus sumit bullam pro Ioanne, qui iam alteram acceperat, non potest Petrus illam alteri applicare, quia, ut ait Vega in sum. tom. 1. c. 43. casu 6. realiter ille sumpsit eam Bullam cum intentione applicandi Petro, & non alteri, ergo, &c. & ita testatur, respondisse de hoc casu interrogatum Melanum. Hæcenus Diana, in quibus mihi videtur esse contradictio. Si enim ipse ex Villalobos dixerat, posse te cum fructu applicare alteri bullam acceptam pro amico, qui invenitur iam accepisse, & nolle nunc acceptare, qua ratione deinde negat cum Vega, aitque Petrum sumentem bullam pro Ioanne eodem modo non acceptante, non posse alteri applicare? Certè utrobique fuit intentio applicandi ei qui invenitur iam bullam accepisse, quare videtur idem casus, non diversus.*

14. Vidit, puto, hanc contradictionem Galleg. *claus. 24. dub. 178.* voluitque concordare, & sic distinguit. Si tu quando sumpsisti bullam pro amico, nulla reflexione usus es, sed solum dixisti, *Volo accipere pro amico*, potes alteri applicare, si amicus non acceperit, atque hic est (ait) casus concessus à Villalobos. Si vero usus hac reflexione es in hunc modum. *Volo accipere pro amico v. g. Ioanne cum intentione illi eam applicandi, non autem alteri*, non potes alteri applicare, atque hic est casus Vega.

15. Ego sanè non sum adeo ingeniosus, ut inter duos hos casus discrimen illud introspeciam. Iam enim quando accepi pro amico sine illa signata reflexione, amico volui applicare, non alteri. Quid enim significat illud, pro amico, applicate, & consequenter non alteri. Præterea illa bulla in utroque casu remanet sine perfecta applicatione, posito quod in utroque casu absit acceptatio. Denique pro utroque non est præsumendum Commissarium, qui iam habuit elemosynam, velle sibi eam retinere, & fructum Privilegij Bullæ nulli conferre.

16. Mihi igitur videtur Villalobos fuisse in sententia concedente posse illam bullam alteri applicari; sed Vagam in sententia negante. Quamobrem non est, quod recurramus ad concilianda sive duo illa dicta Diana, sibi contraria, sive duas sententias ex opposito diversas, ut propterea Delugo de *pen. d. 27. num. 88.* merito expresse advertat, Dianam hac in re non fuisse consequenter loquutum.

17. Porro dictus Delugo l. c. prædictam sententiam Villalobos negat, impugnatque ex eo, quod posito, quod elemosyna facta ab amico nomine meo fuit, & non nomine alterius, nequit per ratificationem deinde alteri acceptare; quasi sit facta nomine suo; nemo enim potest ratum habere, quod nomine suo non est factum, sed nomine alterius.

17. Verum esto (respondere posset Villalobos.) Elemosyna illa non sit facta nomine illius alterius amici, quia tamen ego nolui acceptare, tanquam factam nomine meo, remanet facta nullius nomine; ergo poterit ille alter amicus non quidem ratificare, sed illam acceptare nunc, tanquam pro se factam.

QUARTA DUBITATIO.

De duabus bullis, quarum utraque sit à te acceptata.

19. Quid dicendum quando accessit acceptatio? Causa figurari in hunc modum potest. Commisi amico, ut quotannis sumeret Panoniam pro me Bullam: ego autem memor hujus commissionis accepi Bullam Syracusis animo utramque accipiendi. Vel Syracusis acceptavi eam quam ego sumpsi, oblitus illius commissionis impositæ meo illi amico, nam quia, etiam in hoc oblivionis casu commissionem illam nunquam revocavi, & Bullam sumptam Panoniam in meo Procuratore me accepisse convincor, sane etiam in hoc eventu aderit legitima acceptatio.

Inquiri iam, cum rescivero Bullam unam mihi sufficere, possumne alteram ex his alteri tertio acceptanti eam fructu applicare, qui mihi elemosinam à me colatam refarciat?

20. Respondeo. Hodie postquam Pontifex Gregorius XIII. (ut mox cap. 14. videbimus) concessit, ut cum fructu bis in anno eodem possit Bulla sumi, puto te non posse alteri applicare. Probat, quia bulla semel alicui applicata, & quidem cum fructu, nequit alteri applicari, ut ex te patet, secus enim possem meam primam Bullam alteri applicare, quod nullus dixit. Sed tu iam tibi applicasti utramque, & quidem cum fructu concessio à Gregorio XIII. ergo &c. Minor probatur, & explicatur: nam quoniam fortasse tu non indigebis secunda Bulla, tamen ut illam cum fructu habeas, satis est, si ex illa acquiras (ut certe acquiris) potestatem illa utendi, Neque enim, prima Bulla fortasse indigebis, eaque fortasse nunquam uteris, & tamen non inde dices, te non accepisse illam cum fructu, & posse illam alteri à te applicari; fructus enim veluti immediatus est ipsa potestas fruendi &c.

21. At si loquamur ante hanc concessionem Gregorij, ut item de tertia Bulla quæ fructuosa tibi non est, tu vero illam, sive per ignoratiam, sive ob aliam causam tibi applicasti, puto, esse probabile, te posse, alteri volenti eam applicare, & ab eodem elemosinam à te datam recuperare. Ratio est quia cum illa applicatio fuerit exhibitæ ex errore circa substantiam, id est circa Privilegiæ, & fructus utiles Bullæ, vera & valida applicatio non fuit, atque adeo irrita. Ne ergo hæc tertia bulla remaneat inapplicata, & ne commissarius data elemosina immerito gaudeat, ideo propter eandem doctrinam, quæ num. 12. & num. 15. est allata potest alteri conferri.

§. IV. Explicatur illud (Retinere.)

1. Non solum Bullam accipere, sed retinere apud te, seu (ut loquitur Bulla latina) penes te habere debet, id quod gravioribus verbis sic præcipit Summarium Bullæ quod in nostro Regno distribuitur.

Dichiarano che quelli che piglieranno questa presente Bolla habbino da ricevere, e conservare si questo Summario, e Bolla che è stampata, sigillata, e firmata di nostro nome, e sigillo, perche d'altra maniera non guadagnano la detta Bolla, ne la gratia di quella.

Hoc (Retinere seu conservare) nimis strictè, ne dicam inepte, explicant nonnulli, putantes opus esse, illam secum ferre, imo ineptius aliquid oportere eam manu tangere, quando utuntur eius aliquo Privilegio, v.g. quando a solventur à reservatis. Dico igitur satis esse eam domi suæ retinere, quamvis in alia Civitate, imo satis esse servare eam apud amicum, etiam absentem, (sed non apud Thesaurarium ex dictis §. 3. num. 4.) moralis enim retentio præcipitur, non physica: nam Pontifex loquitur, juxta morem, quo solent homines res suas asservare; & ita sane praxis ipsa timoratorum docet.

3. Hinc solvitur ea dubitatio, An si amittas Bullam, amittas eius Privilegia, quandoquidem eam in eo casu iam non retines.

Respondeo cum necessaria distinctione. Si simpliciter amittas, non est, unde cades à Gratia. Non enim obligaris ex tenore Bullæ, ut iam videamus, nisi ad eam humano modo custodiendam. Custodisti autem, de sine tua culpa ea amissa, lacerata, vel combusta fuerit, &c.

4. At si consulto illam amittas, proticias, hæretice concedes sanè à Privilegiis, non propter rationes, quæ quidam minus apte afferunt, prædictum illam, quæ se videris à te velle removere Bullæ Privilegia; id enim verum nequaquam est: siquidem non sequitur: Privilegia bullam seu eius scripturam, ergo eius privilegia privatio. Non inquam propter eiusmodi rationes, sed quia dicit, diserte, & expressis verbis sub hac conditione Bullam humano modo conserves, Pontifex tibi eius Privilegia communicat. Id enim notant ea verba commissarii, quæ est mentem Pontificis circa Bullam declarat. *Habbi da ricevere, e conservare si questo Summario &c. perche d'altra maniera non guadagnano la detta Bolla, ne la gratia di quella.* Hæc est doctrina communis apud Gallicanos, d. 18. Dian. p. 10. tr. res. 4. aliosque ab eisdem citatos. Solum invenio Andream Mendo de bulla diff. 2.1. num. 3. putantem, etiam culpabiliter quis amittat, posse tui Bullæ Privilegiis, sed non est propter nostram rationem audiendus.

§. V. Dico discrimina notabilia inter bullam communem & Bullam Compositionis quoad earum retentionem, & nominis inscriptionem.

1. De bulla communi dictum habemus, eam fieri pro pome accipientis, debere, tum accipi, tum conservari.

Primo igitur contra hoc posterius posset quis in hunc modum argumentari. Bullam compositionis de qua supra, non obligamur conservare, sed satis est, illam recipere, ergo & Bullam communem. Antecedens probatur ex verbis Bullæ compositionis, quam distribuit hoc Regno Commissarius, quæ hæc hodie sunt.

Et ordinamo precipamente, che riceviate in voi questa Sancta Bolla, sendoci in essa scritto il vostro nome perche così vole, e commanda sua Santità, e che altrimenti non godiate della compositione, che per essa vi si concede; leguola Bolla ordinamo, che sia stampata col nostro nome, e sigillo col nostro sigillo.

2. Immo etiam antea sic legebatur in Bulla compositionis anno 1618. *Et ordinamo precipamente che riceviate in voi questa Bolla perche così vuole, e commanda sua Santità, e che altrimenti non godiate della compositione, che per essa vi si concede &c.*

3. Vides igitur, tum hodie, tum antea, nunquam in Bulla compositionis apponi, ut illa conservetur, sed solum ut recipiatur &c.

Respondeo nunc ad propositam paritatem, negando consequentiam. Hoc enim est primum notabile discrimen inter Bullam communem & Bullam compositionis, requiri nimirum conservationem Bullæ communis, Bullæ compositionis conservationem non requiri. Et ratio manifesta est; quia Pontifex per suam commissariatum conservationem mandavit in Bulla communi, ut videmus, præced. non vero in Bulla compositionis ut modo habuimus n. 2. & 3.

4. Sed inquirer curiosus cur id? Respond. recte Bardi part. 3. tr. 5. c. 2. sec. n. 10. quia in communibus Bullis multa adfunt Privilegia, quæ habent tractum successivum per totum annum unde congruū fuit mandare, ut ea conservaretur, ne scilicet erraret Privilegiarius quādo uti eis Pontifex voluerit. At in Bulla Compositionis unica est gratia quæ scilicet Bullam hanc recipiens libetur à rebus

tutione incertorum, qua gratia semel habita, nihil refert Bullam conservare.

5. Secundo, potest quis ita argumentari contra Inscriptionem nominis in hunc modum. In Bulla Compositionis hodie necesse est, ut inscribatur nomen accipientis sub pena Compositionis gratiam non obtinendi, ut apparet ex verbis n. 2. recitatis; ergo sic erit bulla communis, & tamen supra §. 2. diximus ex Bardi in hac communi Bulla expediens id esse non necessarium.

Respondet similis modo, quo respondimus ad praecedens argumentum, non esse scilicet id mirum, quia in textu bullae communis non apparet, saltem manifeste in illa sententia P. Bardi verba, quae annullent concessionem, si non scribatur nomen, ut ibidem dicto §. 2. legisti. At vero apparet clare in Bulla Compositionis, ut jam item modo legisti n. 2. Atque hoc est secundum notabile discrimen inter has duas Bullas.

Cur autem hoc? Respondet, me putare, Pontifici satis fuisse, rationem honoris recipientis bullam habuisse, dum non requiritur, ut haec Bulla conservaretur; unde eadem non visum est necessarium concedere, seu permittere, ne inscriberetur nomen.

Respondet secundo. Rationem, cur hoc discrimen voluerit Pontifex, Pater Bardi afferre debet, non autem nos, qui citato §. 2. docuimus, scribendum esse nomen, etiam in Bulla communi.

CAPVT XVI.

Concessio Gregorii XIII. per quam bis Bulla sumi potest.

EA sic habet apud Gal. in cal. lib. claus. 11. & apud Trull. l. 1. de bull. §. 8.

Ac etiam, ut omnes Christi fideles, non tantum semel, sed bis, singulo quoque anno, servatis tenore, & forma praedictis, quibus eodem anno idem Summarium sumpservint, tam pro se, quam per modum suffragii, pro Animabus in Purgatorio detentis, indulgentis, Concessionibus, Gratiis, & indulgentiis praedictis uti & potius, & gaudere, ac dictorum bonorum spiritualium participes fieri valeant, in Domino misericorditer concedimus, & indulgemus.

§. Unicus. De secunda praedicta Bulla, qua eodem anno recipi potest.

Cum haec Bulla sit mera extensio ad solam iteratam receptionem (sed certe non ad tertiam) ideo omnia sunt pro illa servanda, quae diximus praecedentibus, nam propterea non sunt repetenda. Notanda tantummodo sunt duo.

2. Primum, hanc secundam bullam posse sumi simul cum prima, vel postea intra annum, quando liberit. Ita Gallegus claus. cit. it. Interviet autem illa, sive pro toto anno, si initio accepisti, sive pro solo tempore, quo sumpsisti, usque ad anni finem. Interviet, inquam, pro tribus Privilegiis. Puta primo, ut possit acquirere iterum Indulgentiam plenariam in vita, & iterum in morte, licet per primam bullam eam acquisieris. Secundo, ut obtineas iterum absolutionem ab iis reservatis, à quibus semel forte absolutus fuisti per primam bullam. Tertio, poteris iterum, seu bis, accipere eodem anno bullam pro defunctis, de qua c. seg. atque adeo bis applicare pro ipsis plenariam Indulgentiam.

3. Notandum secundo elemosynam pro hac secunda receptione bullae, conferri debere à privatis, duorum realium, ab insignibus vero personis, octo; Hoc est, praeter elemosynam dariam pro prima bulla, debet alia similis pro hac secunda portigi, ut diximus c. 3. §. 7. n. 10.

Atque haec de bulla Vivorum, sequitur de Bulla pro Defunctis, quae qua Bulla Compositionis brevis, sed pro

praxi, ad quam semper intendimus, sufficiens explicatio.

CAPVT XVII.

De Bulla pro Defunctis.

1. IN Bulla Latina sic habetur.

Item, eadem Indulgentia (uicque enaria) suffragabitur per modum suffragii, animabus defunctorum, pro quibus in huiusmodi subsidium (nunc belli contra infideles) proficisci, vel milites mitti contigerit, aut pro quibus non euntes, nec in rebus, tamen elemosynas de bonis suis iuxta taxam per Commissarium, personarum qualitate inspecta, faciendam, pro Religionis defensione contulerint.

§. I. Explicatur illa (per modum suffragii.)

1. Quomodo si quis in carcere esset detentus ob debita, quibus premitur, duplici posset modo liberari, primo, si Princeps illum absolvet per sententiam, vel alio legitimo modo ab eisdem debitis; secundo, si amicus aliquis offerret creditoribus solutionem dictorum debitorum; quorum prior liberatio dicebat haberi per absolutionem, posterior per modum auxilii, quod per absolutionem satisfactionis affertur ab amico; Ita anima, quae exilit in Purgatorio posset liberari, primo, si Deus, vel delegatus ab illo illam absolvet. Secundo, si quis per sua bona opera penalia offerret pro ipsa tantam satisfactionem, quanta sufficit ad debita dictae animae compensanda. Prior ex his modis vocetur absolutio, ut ita loquar, liberatio, seu condonatio, seu Indulgentia per modum suffragii, sive auxilii, ille enim, quia sua opera pro anima offert, auxilium affert animae.

2. Jam vero Summus Pontifex, cui dictum est, Quamvis solveris super terram, &c. concedit vivis per potestatem Judicariam, qua valet suos subditos absolvere, concedit, inquam, auctoritative Indulgentiam, & liberationem à poenis, quas illi debent: nam ex Thesoro Ecclesiae ipse, qui est eius administrator, & distributor satisfactionem tantam, auctoritative Christo sibi communicata exhibet Deo, quantam debet Fidelis, cui Indulgentiam confert. At vero quia eidem Pontifici non sunt subditae animae Purgatorii, nec ab ipso legari, vel solvi auctoritative possunt, cum tamen possit idem per modum auxilii offerre Deo pro anima tantam satisfactionem, quantam ea anima debet, ad hoc enim non requiritur, quod anima sit illi subdita, ideo tunc dicitur, quod per modum suffragii, seu auxilii ejusmodi animas liberet. Unde videtur, non differre Indulgentiam Plenariam pro vivis ab Indulgentia Plenaria pro Defunctis; utraque enim animam liberat, solum pro vivis Pontifex, per Indulgentiam illam, remittit poenam juxta praedicta, ut administrator; pro Defunctis autem, ut auxilians. Haec tibi Minerva pro indoctioribus delibasse si liceat.

3. An autem utraque haec satisfactio à Pontifice oblata Deo acceptetur ab ipso de condigno, & ex iustitia, ut tenent tanquam probabilis Trull. in Bull. dub. 4. num. 6. alique apud Bardi p. 4. de Bullar. tr. 2. ap. 2. sect. 4. an potius de congruo ex liberalitate, & misericordia, ut tanquam probabilis tenent Soto in 4. disp. 19. q. 2. artic. 4. alique, quos sequitur ibidem Bardi, quamque valde rationabile existimat Bellam. l. 1. de Indulg. cap. 14. n. 4. ut item, an Deus illam acceptet infallibiliter, ut tenere consequenter debent Tullench. alique eum sequentes; an vero fallibiliter ut tenent alii cum Soto, sunt quaestiones Theologiae videndae apud praedictos, & apud Suarez. 3. p. tom. 4. disp. 84.

§. II.